

Gemeente Lochem
t.a.v. gemeenteraad
Hanzeweg 8
7241 CR Lochem

ons kenmerk:	2020-166692	datum verzending:	2 maart 2020
documentnummer:	202002924218	behandeld door:	Esther Koeslag
onderwerp:	Nazorgonderzoek Subsidieverlening	telefoonnummer:	(0573) 28 92 98

Geachte gemeenteraad,

De rekenkamercommissie gemeente Lochem rekent het tot haar taak nazorgonderzoek uit te voeren naar de opvolging van eerdere rapporten. Met deze brief melden wij u onze bevindingen over de opvolging van het subsidieonderzoek van onze voorganger, de commissie BBLM, van januari 2018. Ook hebben wij op één beleidsterrein, de duurzaamheid, de subsidieverlening nader onderzocht. Concreet hebben wij de volgende vragen gesteld.

Onderzoeksvragen

A. In hoeverre hebben het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad uitvoering gegeven aan de besluitvorming door de raad naar aanleiding van het rekenkameronderzoek "Goed voorschot op de toekomst" over de doeltreffendheid van het Lochemse subsidiebeleid?

B. Wat is de werking van het subsidiebeleid voor een actueel beleidsterrein als de duurzaamheid en biedt het subsidie-instrumentarium mogelijkheden om op beleidseffecten te sturen en te toetsen?

Vertrekpunt

De gemeenteraad heeft in de Politieke Avond van 12 februari 2018 het rapport van de commissie BBLM besproken en in zijn vergadering van 5 maart 2018 besloten alle aanbevelingen uit het rapport over te nemen.

Het college van burgemeester en wethouders heeft uw gemeenteraad op 4 juni 2019 met een memo beknopt geïnformeerd over de acties die zijn gestart of nog wil uitvoeren naar aanleiding van het raadsbesluit.

Belangrijkste bevindingen

Subsidie is een belangrijk instrument. De gemeente Lochem besteedt jaarlijks (jaarrekening 2018) ruim € 5,9 miljoen aan subsidies (ongeveer 10 % van de begroting) om een deel van haar beleid te realiseren. Zie ook het budgettaire overzicht van subsidieverlening in bijlage 3 bij deze brief. In het rapport "Goed voorschot op de toekomst" doet de commissie BBLM aanbevelingen ten aanzien van de beleidswerking van subsidies (verbetering van de sturing en verantwoording) en ten aanzien van de uitvoering van subsidieregelingen.

Het college heeft de aanbevelingen uit het rapport 'Goed voorschot op de toekomst' voortvarend opgepakt. Diverse verbeterpunten zijn uitgevoerd, enkele uitvoeringsacties staan gepland.

In bijlage 1 en 2 van deze brief geven wij gedetailleerd inzage in de toetsing die wij als commissie hebben uitgevoerd.

Hierna geven wij schematisch een samenvattend overzicht van onze bevindingen.

Tabel Uitvoering aanbevelingen Rekenkamerrapport subsidiebeleid			
Aanbeveling	Uitgevoerd (info college)	Uitvoering gepland (info college)	Bevindingen RKC 2020 opties verbetering
BELEID			
a. Formuleer gewenste effecten per regeling	JA		JA
b. Effecten opnemen in beschikkingen	JA		
c. ASV kritisch herzien	NEE	JA 2020	
d. Subsidies beter vindbaar maken	JA		JA
e. Maak prestatiecontracten	JA		JA
UITVOERING			
a. Proces verkorten (procesbeschrijving)	JA		JA
b. Automatische verlening bepaalde subsidies	JA		
c. Extra controle afdoening subsidies	JA		

Opties verbetering toegelicht

Een permanent ontwikkelpunt is de **stuurkracht** van de gemeenteraad **via het subsidie-instrumentarium**. Dat stelt eisen aan de raad zelf: heldere doelen in beleidsnota's en de begroting. Verankering van de doelen in subsidieregelingen en (meerjarige) budgetafspraken en specifiek de gewenste prestaties in beschikkingen en prestatiecontracten. In dat licht noemen wij enkele opties tot verdere verbetering.

Aanbeveling Beleid (a) Formuleer gewenste effecten per regeling

De rekenkamercommissie constateert dat in veel subsidieregelingen gemeentelijke voorwaarden en gewenste maatschappelijke effecten zijn opgenomen. De doel- en effectbenoeming in de regelingen is nu divers vormgegeven. De rekenkamercommissie bepleit om in de specifieke subsidieregelingen de doelen en maatschappelijke effecten (uit de kaders van de gemeenteraad) op meer eenduidige wijze vast te leggen.

De rekenkamercommissie adviseert de gemeenteraad de regelingen te harmoniseren in de wijze waarop maatschappelijke effecten in de subsidieverordeningen zijn verankerd. De uitvoering van dit advies kan gelijktijdig met de herziening van de Algemene Subsidieverordening worden opgepakt.

Aanbeveling Beleid (d) Subsidies beter vindbaar maken

Er is op de gemeentelijke website een 'Subsidiewijzer' opgenomen waardoor de subsidieregelingen beter vindbaar zijn.

De rekenkamercommissie adviseert de gemeenteraad om waar nodig naast passieve publicatie van subsidieregelingen ook actief, via extra voorlichting, de subsidieregelingen onder de aandacht van doelgroepen te brengen.

Aanbeveling Beleid (e) Maak prestatiecontracten

De prestatiecontracten en subsidiebeschikkingen met grote instellingen zijn verbeterd door meer voorwaarden op te nemen over de levering en verantwoording op prestaties en de inzet van subsidiegelden. Deze sturing en verantwoording tussen het college en de instellingen wordt versterkt door periodiek bestuurlijk overleg. De informatievoorziening tussen het college en de raad over de prestaties van de grote gesubsidieerde instellingen is veel minder intensief, dit met uitzondering van de aandacht voor de Schouwburg Lochem. De raad spreekt regelmatig over specifieke projecten van de grote instellingen, zoals over het nut van zorgcoördinatoren bij de Stichting Welzijn Lochem (SWL).

Daarentegen komt een jaarverslag van SWL niet ter sprake maar wordt door de raad voor kennisgeving aangenomen. Jaarverslagen van de Muzehof of de Graafschap bibliotheken zijn niet bij de ingekomen stukken van de raad terug te vinden.

De rekenkamercommissie adviseert de gemeenteraad om de informatievoorziening (door het college) over de grote gesubsidieerde instellingen en het toezicht van de gemeenteraad op de prestaties van de grote instellingen intensiever en meer gestructureerd vorm te geven.

Aanbeveling Uitvoering (a) Proces verkorten (procesbeschrijvingen)

De interne procedures voor subsidieverstrekking zijn vastgelegd. Er gelden maximale afhandelingstermijnen voor het moment van aanvraag tot het moment van beschikking (toewijzing of afwijzing). Uit de registraties over 2018 en 2019 leidt de commissie af dat de discipline om deze termijnen na te leven beter kan.

De rekenkamercommissie adviseert de gemeenteraad om het college te vragen de interne controle op de naleving van de afhandelingstermijnen te verscherpen. Om zicht te houden op de praktijk kan de gemeenteraad de accountant vragen de naleving van termijnen expliciet als toetsingspunt bij de jaarrekeningcontrole te beoordelen.

Subsidieregelingen Duurzaamheid

Het overzicht van subsidieregelingen - de 'Subsidiwijzer' - vermeldt op het terrein van duurzaamheid drie regelingen. De rekenkamercommissie heeft deze regelingen in het subsidieoverzicht verkend en concludeert dat twee regelingen in werkelijkheid leningen betreffen. De derde regeling, subsidiëring van inwonersinitiatief kan worden ingezet bij het verwerven van draagvlak voor duurzaamheidsprojecten en is niet bedoeld voor inhoudelijke maatregelen zelf. Van aanvragen met betrekking tot deze subsidiemogelijkheid is weinig bekend. Daarnaast gaat het om inspanningsverplichtingen en niet om resultaatsverplichtingen. Onze verkenning treft u in bijlage 2 bij deze brief.

Wij concluderen dat de gemeente het instrument van subsidiëring zeer beperkt inzet voor duurzaamheid, een van de hoofdthema's van het collegeprogramma. Het is voor de rekenkamercommissie niet mogelijk om uitspraken te doen over de subsidie Inwonersinitiatief in relatie tot duurzaamheid, respectievelijk de effectiviteit ervan in het kader van dit onderzoek. Over de effectiviteit van de duurzaamheidslening, nu bekend als lening voor Toekomstbestendig wonen zijn in bijlage 2 enkele indicatieve cijfers opgenomen.

Wij hopen uw gemeenteraad met deze rekenkamerbrief een actueel inzicht in de werking van het instrument subsidies te hebben geboden en zijn uiteraard graag voor een toelichting beschikbaar.

Met vriendelijke groet,
Rekenkamercommissie gemeente Lochem,

Daan Nijland
Voorzitter Rekenkamercommissie gemeente Lochem

- Bijlagen:
1. Analyse nazorgonderzoek subsidies
 2. Analyse van regelingen op het terrein van duurzaamheid
 3. Analyse subsidieverlening 2018

Bijlage 1 Brief RC Lochem Nazorgonderzoek subsidieverlening Lochem

Onderzoeksvraag A

Toetsing uitvoering aanbevelingen rapport BBLM "Goed voorschot op de toekomst".

Toetsing per aanbeveling op basis van het memo aan de gemeenteraad van 4 juni 2019, gesprekken met de organisatie op 23 november 2019, 16 en 21 januari 2020, met wethouder Van Zeijts op 12 februari 2020 en verstrekte aanvullende informatie.

De commissie BBLM heeft 5 aanbevelingen gedaan ten aanzien van het subsidiebeleid zelf (a. tm. e) en 3 aanbevelingen ten aanzien van de uitvoering van het beleid (a. tm c.).

Beleid Aanbeveling a.

Formuleer je gewenste effecten

De RC BBLM begrijpt dat het per beleidsveld bepalen van subsidiebeleid of uitgangspunten daarvoor flexibiliteit en maatwerk vergroot. Men wil ook graag werken vanuit vertrouwen. Dat juicht de RC BBLM van harte toe. Er hoeft naar de mening van de RC BBLM ook niet een overkoepelende nota subsidiebeleid te worden geformuleerd. Maar de RC BBLM beveelt wel aan, nadrukkelijker dan nu het geval is, per subsidieregeling aan te geven welke gewenste maatschappelijk effecten met die betreffende regeling worden beoogd.

Actie uitgevoerd

Volgens het memo van 4 juni 2019 uitgevoerd.

De organisatie verklaart dat het subsidieonderzoek van BBLM een lange doorlooptijd had en de aanscherping van de regelingen door de gemeentelijke organisatie grotendeels parallel met het onderzoek zijn uitgevoerd en afgerond.

Actie gepland

Op dit moment geen.

Noties Rekenkamercommissie gemeente Lochem 2020

De RC Lochem stelt uit een steekproef vast dat in veel subsidieregelingen gemeentelijke voorwaarden en maatschappelijke effecten zijn opgenomen. Dit verheldert de doelen die de gemeente met de regelingen nastreeft en geeft houvast voor de subsidieaanvragers. Er zijn wel verschillen in de wijze waarop te bereiken doelen en effecten in de regelingen zijn geborgd.

Als voorbeeld:

In de regeling Maatschappelijke inzet sportverenigingen 2016 staan de globale doelen als overweging vooraf gemeld. In de subsidieregeling Speelruimtebeleid is zowel in de Inleiding als in de voorwaarden verwezen naar de nota Sport en Speelruimtebeleid van 15 maart 2011. In de subsidieregeling Incidentele culturele activiteiten is een link gelegd met de Cultuurnota 'Kijk op cultuur' van 23 mei 2016 en is in artikel 1 als voorwaarde gesteld dat een aanvraag tegemoet moet komen aan minstens 4 van de 6 ambities uit deze nota. Er zijn grote verschillen in borging van de doelen in de regelingen.

De RC Lochem adviseert de gemeenteraad om de opzet van de regelingen meer te harmoniseren.

Kern van zaak is dat de gemeenteraad zijn beleidsdoelen in beleidsnota's en de begroting vast legt. Die zijn echter geen formele toetsingsgrond voor subsidieaanvragen tenzij expliciet vermeld. De beste juridische basis voor een heldere subsidieverlening ontstaat als de gemeente de beleidsdoelen herkenbaar in de regelingen op neemt. De wijze waarop dat nu vanuit de Cultuurnota naar de Regeling incidentele culturele activiteiten is vastgelegd is een inspirerend voorbeeld.

Beleid Aanbeveling b.**Neem de gewenste effecten ook op in je beschikking**

In het verlengde daarvan beveelt de RC BBLM aan de koppeling tussen gewenst effect en de verstrekte subsidie ook veel nadrukkelijker onderdeel te laten zijn van de af te geven beschikking. Misschien wel zelfs voorwaardelijk. Hoe toetst de gemeente immers anders of de subsidie bijdraagt aan de gewenste doelstellingen en daarmee de maatschappelijke effecten. Dat betekent dat in de aanvraag expliciet moet worden gemaakt hoe aanvragers denken bij te dragen aan de gemeentelijke doelen. Leg met andere woorden expliciet vast wat impliciet in de gesprekken wel aan de orde wordt gesteld. De gemeente kan op haar beurt toetsen of dat voldoende is voor het afgeven van een subsidie en daarop ook achteraf toetsen.

Actie uitgevoerd

Het uitvoeren van deze aanbeveling staat als instructie in de interne proces- en werkafspraken. Aanvragers moeten zelf bij aanvraag bijdrage aan gemeentelijke doelen aantonen. Er is gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van de beschikkingen.

Actie gepland

Op dit moment geen.

Noties Rekenkamercommissie gemeente Lochem 2020

De gemeente maakt bij het toepassen van deze aanbeveling onderscheid tussen lichte en zware subsidies. Waarderingssubsidies worden licht getoetst. Voor bedragen lager dan € 5.000 betekent beschikken tegelijk vaststellen van de subsidie. Bij hogere bedragen is de toetsing zwaarder en legt de gemeente meer voorwaarden op ten aanzien van te leveren prestaties en de verantwoording van bestedingen.

Beleid Aanbeveling c.

Houdt de ASV kritisch tegen het licht

De ASV is inmiddels 4 jaar oud. Gezien de snel veranderende samenleving beveelt de RC BBLM aan de ASV kritisch tegen het licht te houden.

Actie uitgevoerd

Nog niet uitgevoerd.

Actie gepland

Gepland is dat de gemeenteraad in 2020 een nieuwe ASV krijgt voorgelegd. De ASV is het kader voor alle onderliggende (inhoudelijke subsidieregelingen. Streven is het woordgebruik in de nieuwe AS, voor zover dat juridisch kan, in eenvoudig en begrijpelijk Nederlands te verwoorden.

Noties Rekenkamercommissie gemeente Lochem 2020

Geen noties vooraf.

Beleid Aanbeveling d.

Maak subsidies beter vindbaar

De RC BBLM beveelt verder aan om voor subsidievragers het onderwerp toegankelijker te maken op de website van de gemeente. Ze zijn lastig vindbaar en door op de website met een aparte titel hiernaar te verwijzen wordt het voor geïnteresseerden gemakkelijker informatie te verkrijgen. Richt vervolgens ook een speciale pagina Subsidies in met daarin een overzicht van alle subsidiemogelijkheden.

Actie uitgevoerd

Uitgevoerd. Op website is speciale pagina gemaakt met alle subsidieregelingen.

Actie gepland

Geen.

Noties Rekenkamercommissie gemeente Lochem 2020

In strikte zin is de aanbeveling uitgevoerd. Naar aanleiding van de verkenning op duurzaamheid (bijlage 2 van deze brief) merken wij op dat niet alle regelingen op het weboverzicht 'Subsidiewijzer' feitelijk subsidies zijn. Vanuit een oogpunt van doelbereik en effectiviteit werpt de rekenkamercommissie de vraag op of het passief publiceren van de subsidieregelingen op de website toereikend is. De commissie heeft niet onderzocht of en in hoeverre de gemeente de beschikbaarheid van regelingen onder potentiële doelgroepen actief uit draagt. Bij de steekproef op de regelingen aan verenigingen (sport en cultuur) is de indruk ontstaan dat betere communicatie en voorlichting aan doelgroepen mogelijk is.

Beleid Aanbeveling e.

Maak prestatiecontracten

Maak met instellingen die veel subsidie ontvangen een prestatiecontract. In dit prestatiecontract kun je afspraken over het bereiken van gemeentelijke doelstellingen en daarmee maatschappelijke effecten vastleggen. Dit kan ook door het afsluiten van meerjarige contracten. Omdat maatschappelijke effecten veelal niet binnen een jaar worden bereikt, spreek je daarmee het zo

gewaardeerde vertrouwen uit naar subsidieontvangers en bovenal wordt zo ook de handelingsvrijheid van de ontvangers vergroot om de gewenste resultaten en effecten te bereiken.

Actie uitgevoerd

Conform de reactie van college op het rapport (van januari 2018) worden met organisaties die veel subsidie ontvangen prestatieafspraken gemaakt.

Actie gepland

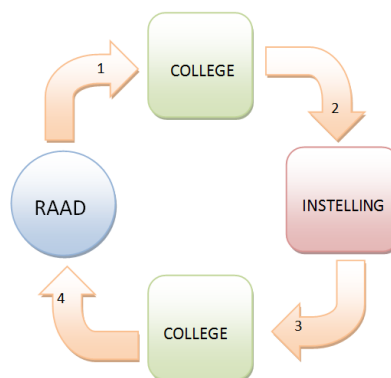
Geen.

Noties Rekenkamercommissie gemeente Lochem 2020

De vier grote budgetgesubsidieerde instellingen (SWL, Schouwborg, De Muzehof en de Graafschap Bibliotheken) zijn in de praktijk partners in de vormgeving en uitvoering van het gemeentelijk beleid. Bij de sturing op deze instellingen via subsidies ligt het accent niet op werken volgens specifieke regelingen. Hier draait het erom dat de gemeente in goed gezamenlijk overleg met de instelling prestatiecontracten afsluit en jaarlijks afspraken maakt.

De gemeenteraad geeft de beleidskaders aan waarbinnen het college met de instellingen het overleg voert en de contracten aan gaat.

De RC Lochem heeft met een steekproef enkele beschikkingen van grote budgetgesubsidieerde instellingen beoordeeld en over de sturing en verantwoording gesprekken gevoerd met de verantwoordelijke beleidsmedewerkers en de wethouder.

De RC Lochem constateert dat de schakels in de keten (1) kaderstelling door de raad, (2) uitvoering door college en instelling, (3) verantwoording door de instellingen aan het college en (4) verantwoording door het college aan de raad deels op verschillende wijze zijn geregeld.

Voor alle vier de instellingen geldt dat de sturing en verantwoording tussen college en instelling (schakel 2 en 3) stevig zijn geborgd door meerjarenafspraken, uitgewerkte beschikkingen en 2x per jaar een bestuurlijk overleg.

Bij de **Schouwborg** (jaarsubsidie € 312.000) zijn de schakels tussen college en raad (1 en 4) het sterkst: er zijn prestatieketengetallen voor de Schouwborg in de begroting 2020 opgenomen (par. 5.3 Cultuurprestaties) en de seizoenverslagen van de Schouwborg zijn in 2018 en 2019 ter toelichting en bespreking geagendeerd in de politieke avond Lochem. Er is dus sprake van specifieke en actieve sturing en toezicht door de gemeenteraad.

Voor de **Graafschap bibliotheken** (jaarsubsidie 2019 afgerond €668.000) en **De Muzehof** (jaarsubsidie 2019 afgerond € 184.000) zijn geen prestatieketengetallen in de begroting opgenomen. Wel heeft de raad in de nota Kijk op Cultuur heldere kaders gesteld. Deze nota is echter niet als zodanig in beschikkingen benoemd. De gemeenteraad ontvangt geen jaarverslagen van deze instellingen. Verantwoording over de prestaties van deze instellingen verwerkt het college in de P&C-documenten, vooral het gemeentelijk jaarverslag.

Voor de **Stichting Welzijn Lochem, SWL** (jaarsubsidie 2019 afgerond € 1.823.000) zijn diverse uitspraken in begrotingsprogramma 6 relevant. Het werkterrein van de stichting is breed. Om de sturing overzichtelijk te houden heeft het college de afspraken met SWL in programmalijnen en projectplannen geregeld. Die zijn terug te leiden naar de thema's in de begroting en kaderstellende nota's.

Incidenteel stuurt de raad op thema's als recent de zorgcoördinatoren per kern en de coördinator Huiselijk geweld.

De raad krijgt op hoofdlijnen verantwoording over de prestaties van SWL. Er zijn regelmatig informele contacten van raadsfracties met SWL. SWL stuurt de raad zijn jaarverslag dat de raad als ingekomen stuk voor kennisgeving aan neemt.

Conclusie: de raad besteedt geen gestructureerde aandacht aan de verantwoording van SWL, de Muzehof en de Graafschap bibliotheken, vergelijkbaar bijvoorbeeld met de agendering van verantwoordingen van de Schouwburg in de politieke avond.

Tot 2017 was het nauwelijks gebruikelijk om prestatieafspraken in een beschikking vast te leggen. Nu ziet de RC nu dat in de beschikkingen formeel doelen, subsidievoorwaarden en verplichtingen zijn opgenomen. Dat is een duidelijke stap vooruit.

Soms is er sprake van een uitgebreide beschikking met doelen, productafspraken en kwaliteitseisen zoals bij Stichting Muzehof en Stichting Graafschapbibliotheken. Soms is de beschikking compacter met verwijzing naar diverse overeengekomen projectplannen zoals bij de Stichting Welzijn Lochem of in de vorm van zakelijke prestatieafspraken zoals bij de BV Lochemse Schouwburg.

De rekenkamercommissie ziet dit als een begrijpelijke vorm van maatwerk.

Het feit dat instellingen meegaan in de maatschappelijke ontwikkelingen is van invloed op de sturing en verantwoording. De Muzehof ontwikkelt zich van een muziekschool naar een centrum voor de kunsten met aandacht voor culturele educatie; de bibliotheek evolueert van een uitlending voor boeken naar een educatief centrum voor taalvaardigheid, digitale vaardigheid en cultuurparticipatie van doelgroepen (jeugd, ouderen, mensen met een niet Nederlandse achtergrond).

Bij SWL neemt de commissie een vergelijkbare verbreding van doelen en doelgroepen waar. Dat maakt het lastiger prestatieafspraken te benoemen en daarop te verantwoorden. Het gaat naast telbare prestaties ook om niet telbare effecten, kwalitatieve informatie die bijvoorbeeld door periodieke tevredenheidmetingen bij doelgroepen is op te sporen.

Betere sturing en verantwoording begint bij betere productafspraken. Bij de bibliotheek is het verbetertraject productgestuurde financiering gestart.

In het onderzoek krijgen wij de indruk dat de gemeenteraad in verhouding tot het financieel en inhoudelijk belang weinig tijd investeert in de ontwikkelingen en verantwoordingen van de grote gesubsidieerde instellingen, SWL, Muzehof en Graafschap Bibliotheken. Voor zover er sprake is van informatievoorziening gebeurt dat vaak ad hoc aan de hand van actuele thema's of naar behoefte van individuele fracties. Daar staat tegenover dat het college wel intensief de sturing aan en verantwoording door de genoemde grote instellingen vorm geeft, namelijk via de contractvorming, afgifte van beschikkingen en het bestuurlijk overleg twee keer per jaar. In het schema op de vorige pagina: de schakels 2 en 3 tussen college en instelling zijn sterk georganiseerd, de schakels 1 en 4 tussen raad en college m.b.t. tot de taakuitvoering door de instellingen verhoudingsgewijs zwak.

De rekenkamercommissie adviseert de gemeenteraad om de informatievoorziening (door het college) over de grote gesubsidieerde instellingen en het toezicht van de gemeenteraad op de prestaties van de grote instellingen intensiever en meer gestructureerd vorm te geven.

Uitvoering Aanbeveling a.

Verkort het proces en maak hiervoor een procesbeschrijving

Verkort het proces van subsidieverstrekking zodat subsidies voortaan tijdig kunnen worden verstrekt en tijdig kan worden gereageerd op verantwoording. Maak voor dit verkorte proces een procesbeschrijving zodat iedereen altijd weet wat, hoe en wanneer iets moet gebeuren.

Actie uitgevoerd

Het college meldt in zijn memo van juni 2019 dat het proces is vernieuwd met aandacht voor tijdige afhandeling van subsidieaanvragen

Actie gepland

Geen.

Noties Rekenkamercommissie gemeente Lochem 2020

Er is een interne procedure voor subsidieverstrekking vastgelegd. Deze geeft de stappen van weer die de organisatie zet van aanvraag tot verlening en vaststelling.

Er zijn maximale afhandelingstermijnen van toepassing vanaf de aanvraag tot de beschikking (toekenning of afwijzing). Bij de regeling Maatschappelijke inzet sportverenigingen is deze termijn 6 weken. Bij alle overige regelingen is deze 13 weken. Op grond van de registraties over de subsidieafgifte 2018 en 2019 constateert de RC dat de discipline om de termijnen na te leven voor verbetering vatbaar is.

De naleving van termijnen als vastgelegd in de Algemene Subsidieverordening is een verantwoordelijkheid van het college.

Wij adviseren de gemeenteraad om het college te vragen de interne controle op de naleving van de afhandelingstermijnen te verscherpen. Om zicht te houden op de praktijk kan de gemeenteraad de accountant vragen de naleving van termijnen expliciet als toetsingspunt bij de jaarrekeningcontrole te toetsen.

Uitvoering Aanbeveling b.**Overweeg om subsidies tot een bepaald bedrag automatisch te verlenen.**

De RC BBLM beveelt aan om te overwegen subsidies tot een bepaald bedrag automatisch, via geautomatiseerde software, te verlenen zodat je voorkomt dat de 13 weken grens wordt overschreden. Aangezien er tot een bepaald bedrag geen controle achteraf plaats vindt is toetsing achteraf niet nodig. Hooguit kan via de digitale aanvraag met een vinkje, door de beleidsmedewerker, worden aangegeven akkoord als toetsing vooraf gewenst is. Daarna wordt er automatisch een brief aangemaakt.

Actie uitgevoerd

Het proces is vernieuwd.

Actie gepland

Geen.

Noties Rekenkamercommissie gemeente Lochem 2020

Geen.

Uitvoering Aanbeveling c.**Extra controle**

Zorg voor een extra controle bij het afdoen van subsidies vanaf een bepaald bedrag binnen het financieel systeem.

Actie uitgevoerd

Uitgevoerd. Er is extra controle ingesteld bij subsidiebedragen boven € 10.000. Op website is speciale pagina gemaakt met alle subsidieregelingen.

Actie gepland

Geen.

Noties Rekenkamercommissie gemeente Lochem 2020

Geen.

Bijlage 2 Brief RC Lochem - nazorgonderzoek subsidieverlening Lochem

Onderzoekvraag B.

De deelvraag heeft de Rekenkamercommissie als volgt geformuleerd

Wat is de werking van het subsidiebeleid voor een actueel beleidsterrein als de duurzaamheid en biedt het instrumentarium mogelijkheden om op beleidseffecten te sturen en te toetsen?

Subsidies en leningen duurzaamheid

Duurzaamheidsleningen

Op de internetpagina 'Subsidiewijzer' van de gemeente Lochem (<https://www.lochem.nl/in-en-over-lochem/subsidiewijzer.html>) staat een overzicht van subsidiemogelijkheden.

Onder het kopje 'Energie/duurzaamheid' wordt een drietal mogelijkheden opgesomd:

1. Inwonerinitiatief
2. Subsidie voor energiebesparende maatregelen
3. Lening voor toekomstbestendig wonen

Deze informatie heeft er toe geleid dat de rekenkamercommissie deze regelingen nader is gaan bekijken en heeft meegenomen in dit onderzoek naar subsidiebeleid.

Ad 1. Inwoner initiatief

Het college heeft geld beschikbaar gesteld om de dialoog rondom inwoner initiatieven aan te moedigen. Initiatiefnemers kunnen hierdoor aan de hand van een plan inwoners betrekken bij hun idee en zo werken aan draagvlak. De bijdrage komt uit het budget van 'Dichtbij' en komt voort uit het coalitieakkoord 2018-2022. Dit budget is bedoeld om een impuls te geven aan interactieve processen met de samenleving en geldt als werkbudget voor het college. De omvang van het budget is €250.000 per jaar. (coalitieakkoord 2018-2022: Dichtbij, duurzaam, doen! pag 12). De subsidie 'inwoner initiatief' is bedoeld om de dialoog te ondersteunen en niet als een bijdrage aan het initiatief zelf.

Voorwaarden voor het verkrijgen van een bijdrage zijn:

- Het initiatief moet aansluiten bij de plannen van het college. Denk aan energie duurzaam opwekken, zorgen voor een prettig leefklimaat of bevorderen dat mensen meedoen in de samenleving.
- Dat de aanvrager in een plan beschrijft hoe de bijdrage van de gemeente de dialoog kan ondersteunen.

Het inwoner initiatief geldt daarmee als een inspanningsverplichting en niet als een resultaat verplichting.

In gesprek met de ambtenaren konden nog geen bedragen en specifieke casussen worden overlegd. Volgens de ambtenaren gaat om zeer kleine bedragen.

Op basis van bovenstaande is het voor de rekenkamercommissie niet mogelijk om deze subsidie mee te nemen in de het onderzoek naar het subsidiebeleid.

Ad 2. Subsidie voor energiebesparende maatregelen

De rekenkamercommissie is via de site verder gaan zoeken naar de mogelijkheden zoals een burger dat vermoedelijk ook zou doen. Na de link 'energieloket' en vervolgens 'energieloket Lochem' komt de burger bij de pagina van het Energieloket. Op deze pagina zijn diverse opties te vinden ten aanzien van leningen en subsidies. Achter de leningen staat het logo van de gemeente Lochem, achter de subsidiemogelijkheden staan de logo's van de Rijksoverheid. Het gaat met name om de Subsidieregeling eigenhuis (SEEH) voor zowel VVE's als huiseigenaren. De link naar de subsidiemogelijkheden warmtepomp/palletkachel werkt niet. Dat komt waarschijnlijk omdat deze regeling is veranderd (nog wel mogelijk voor warmtepomp maar niet meer voor een palletkachel. Specifiek gaat het hier om de ISDE-regeling. Zie <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/isde/particulieren>).

Deze subsidiemogelijkheid heeft de rekenkamercommissie besproken met betrokken ambtenaren. Ook zij komen tot dezelfde conclusie als de rekenkamercommissie: dit is geen subsidie van de gemeente Lochem en valt daarmee niet onder het onderzoek zoals bedoeld door de rekenkamercommissie.

Ad 3. Lening voor toekomstbestendig wonen

De lening voor toekomstbestendig wonen is de opvolger van de duurzaamheidslening. De gemeente Lochem en de provincie Gelderland verstrekken deze leningen samen aan particuliere woningeigenaren. Daarvoor werkt de gemeente samen met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn).

De aanvraag, de financiële toets (die bepaalt of u daadwerkelijk in aanmerking komt voor de lening) en het verstrekken van de lening worden door SVn verzorgd.

Er zijn 3 soorten leningen:

- Toekomstbestendig Wonen Lening. Dit kan een consumptieve of hypothecaire lening zijn
- Toekomstbestendig Wonen Verzilverlening: de hypothecaire lening wordt betaald uit de overwaarde van de woning
- Toekomstbestendig Wonen Maatwerklening: dit is een hypothecaire lening speciaal voor asbestsanering en/of funderingsherstel.

Een lening voor toekomstbestendig wonen is een lening met een aanzienlijke korting op de rente voor de financiering van maatregelen die de woning verduurzamen en eventueel om deze te ontdoen van asbest. Voorbeelden hiervan zijn een zuinige verwarmingsinstallatie, zonnepanelen, of glas-, gevel-, dak- of vloerisolatie. Ook kan deze lening worden afgesloten om het huis aan te passen om er langer in te kunnen blijven wonen.

Zoals de naam al luidt: het gaat hier om een lening. En hoewel de lening wordt afgesloten tegen een aantrekkelijk rentetarief is hier geen sprake van subsidie naar de mening van zowel de rekenkamercommissie als de betrokken ambtenaren. Daarmee behoort deze lening feitelijk niet tot het onderwerp van dit onderzoek.

Bij de verkenning heeft de commissie de door ambtenaren geanalyseerde en ter beschikking gestelde gegevens nader bekeken. Deze gegevens geven enig zicht op de effectiviteit van de inzet van dit leningstelsel.

Inzet en effect duurzaamheidslening 2016-2019

Jaar	Aantal toekenningen	Toegekend bedrag lening in €	Duurzame energie (zonnepanelen) in KWh	Besparing gas (CV en isolatie) in m3 gas
2016	10	90.250	34.750	3.820
2017	21	143.495	69.500	5.470
2018	32	220.357	101.750	10.490
2019	65	407.997	165.000	3.160
Totaal 2016-2019	128	862.099	371.000	22.940

De cijfers tonen een toenemende belangstelling voor de regeling.

Als referentie: het gemiddeld energieverbruik per woning in Lochem bedraagt (2018) 3.050 kWh en het gasverbruik per woning gemiddeld 1.790 m3.

Het effect van de lening over de periode 2016-2019 is in verhouding tot de totale opgave tot verduurzaming bescheiden te noemen. De besparing op gasverbruik van de totale woningvoorraad schatten wij op 0,1% en een vervanging van inzet van fossiele energie door duurzame energie op 0,8%. Daar staat tegenover dat de regeling een welkome steun in de rug voor verduurzaming van woningen is; een deel van de investeringen zou zonder deze ondersteuning waarschijnlijk niet zijn gerealiseerd. In geld uitgedrukt raamt de organisatie de besparing aan elektriciteit en gas op jaarlijks tenminste € 100.000.

Conclusie

Er is maar één specifieke Lochemse subsidiemogelijkheid met betrekking tot duurzaamheid: het inwoner initiatief. Deze subsidie heeft betrekking op het verwerven van draagvlak en is niet bedoeld voor inhoudelijke maatregelen zelf. Van aanvragen met betrekking tot deze subsidiemogelijkheid is weinig bekend. Daarnaast gaat het om inspanningsverplichtingen en niet om resultaatsverplichtingen. Daarom is het voor de rekenkamercommissie niet mogelijk om uitspraken te doen over deze subsidie, respectievelijk de effectiviteit ervan in het kader van dit onderzoek.

De andere 'subsidiemogelijkheden' ten aanzien van duurzaamheid en milieu zoals genoemd op site van de gemeente Lochem worden óf verstrekt door de Rijksoverheid of zijn leningen en geen subsidies. Om deze redenen zijn deze beide mogelijkheden te weten subsidie voor energiebesparende maatregelen en lening voor toekomstbestendig wonen geen onderdeel van dit onderzoek.

Bijlage 3 Brief RC Lochem Nazorgonderzoek subsidieverlening Lochem Analyse Subsidieverlening Lochem

De RC Lochem heeft de verstrekking van subsidies van de gemeente Lochem over 2018 op hoofdlijnen doorgelicht. Totaal besteedde de gemeente Lochem in 2018 ruim € 5,9 miljoen aan subsidies. Dit is ruim 10 % van de uitgaven in het jaar 2018.

De Algemene Subsidieverordening (ASV) 2013 onderscheidt drie niveaus van subsidie:

(1) tot € 5.000, (2) tussen € 5.000 en € 50.000 en (3) boven de € 50.000.

Hoe hoger de subsidie hoe meer eisen gesteld worden aan de aanvraag vooraf en de verantwoording achteraf.

De lichtste vorm zijn de zogeheten waarderingssubsidies, een soort instandhoudingsubsidies bijvoorbeeld voor verenigingen voor sport, cultuur of buurten en dorpen. De zwaarste vorm zijn budgetsubsidies waarbij de gemeente met de subsidieontvanger afspraken maakt over te leveren prestaties. Subsidies die de gemeente niet onder een van beide noemers registreert zijn getypeerd als 'overig'.

Onderstaand een overzicht van subsidies 2018 op diverse beleidsterreinen naar categorie. Ruim 30 % van de subsidies is incidenteel (I), voor het merendeel uitgaven uit de Culturele evenementenpot.

	Beleid / begrotingsprogramma	< € 5.000	€ 5.000 - € 50.000	> € 50.000	Struct (S)/ Inc (I)
1.	Burger, Bestuur en Dienstverlening		2 overig	1 overig	3 S
2.	Veiligheid en Handhaving	1 overig			S
3.	Natuur en Milieu	3 overig			2 S/ 1 I
4.	Verkeer	1 overig			I
5.	Wonen en Werken	2 overig	1 overig		S/ 2 I
6.	Sport, Cultuur en Recreatie				
	<i>Sport en spel</i>	30 waardering,	3 budget, 1 overig	5 budget	38 S/ 1 I
	<i>Cultuur</i>	3 waardering, 33 overig	1 overig	3 budget	7 S / 33 I
	<i>Recreatie en Toerisme</i>	1 overig	2 budget		S / 2 I
7.	Zorg en Welzijn				
	<i>Samenleving/ welzijn</i>	2 waardering	1 budget	3 budget	6 S
	<i>Zorg</i>	1 waardering, 1 budget	5 budget, 1 overig	2 budget	10 S
8.	Onderwijs en Jeugd				
	<i>Onderwijs een voorschoolse voorzieningen</i>	5 budget	14 budget,	3 budget	22 S
	<i>Jeugd</i>		1 budget	1 budget	2 S

Grote budgetgesubsidieerde instellingen en stichtingen zijn:

- Stichting Welzijn Lochem (€ 1,82 miljoen)
- Graafschapbibliotheek Lochem (€ 0,7 miljoen)
- Sport en recreatiecentrum De Beemd (€ 0,52 miljoen)
- Yunio (€ 0,41 miljoen) - inmiddels opgegaan in 't Baken
- Sensire sociaal maatschappelijk werk (€ 0,42 miljoen) - ook opgegaan in 't Baken
- Schouwborg Lochem (€ 0,32 miljoen)